

ראש השנה (10)

במעשים טובים, שהרהורי התשובה שהתעוררו בלבו בעת תקיעת השופר יהיו נמשכים והולכים אצלו, להיטיב את מעשיו לעתיד. **ספר "ברכת חיים מועדים"**

חכמים לא עקרו מצוה מהתורה

שאלה שואל רבי אליהו מזרחי ומביא אותה הט"ז: מדוע לא אסרו חז"ל את התקיעה בראש השנה, אף אם אין הוא חל בשבת, והרי ישנה גזרה ביום טוב שלא לתקוע שמא יתקן כלי שיר, ואם כן כשם שגזרו בשבת שלא לתקוע שמא יעביר את השופר ד' אמות ברשות הרבים, היה עליהם לגזור ביום טוב של ראש השנה שלא לתקוע, שמא יתקן כלי שיר? ותירץ הט"ז: אם חכמים יגזרו שלא לתקוע בשופר גם ביום טוב של ראש השנה, הרי שיבטלו לחלוטין את התקיעת שופר ויעקרו דבר מן התורה. בכוחם של חכמים לגזור שלא יתקעו בשבת, ואז אין זה עקירת מצוה מן התורה, שהרי עדיין אפשר לתקוע בראש השנה שחל ביום חול, אבל אם יגזרו שלא לתקוע אף ביום חול, נמצא שהם עוקרים מצוה מן התורה, וזאת אין בכוחם. **ספר "יחי ראובן, ימים נוראים"**

א-ל אמונה ואין עול

הגמרא (ר"ה טז.): בארבעה פרקים העולם נדון... בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, שנאמר: **"היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם"**. ולאחר מכן מוסיפה הגמרא ומבארת כיצד דנים האדם (שם יח.): אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת, ורש"י מבאר: **"וכלן נסקרין"**... ואף על פי שעוברים זה אחר זה. הגאון רבי זיסל מקלם באר גמרא זו על דרך פרושו של הגאון רבי ישראל סלנט בפסוק **בהאזינו** (דברים לב. ד): **"א-ל אמונה ואין עול"**, לא כמנהג מלך בשר ודם, מנהגו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, מלך בשר ודם שגזר עונש מות או עונש קל יותר על אדם שחטא, אינו יכול למנוע את הצער ואת העוולה שנגרמת לסובבים אותו, כדוגמת אשתו האלמנה ובניו היתומים, שכן על אף שהם לא אשמו ולא חטאו, יש צורך להענישו בכל חומרת הדין. אולם הקב"ה הוא שוקל ובודק בכל עונש שהוא את צערם של הסובבים אותו, ואם קיים אפילו אחד בעולם שיצטער בעקבות עונש זה, ואין הצער מגיע לו, לא יענש החוטא כלל וינצל מגזר דינו! ולכן משבחים את הקב"ה שהוא: **"א-ל אמונה ואין עול"**, אין הוא גורם שום עוולה לאף אחד שאינו צריך להענש! ולפי זה פרש הגאון רבי שמחה זיסל את דברי הגמרא: אמנם כל באי עולם עוברים לפני בורא העולם בזה אחר זה, וכל אחד

איך לזכות ליום הדין?

כתוב בכתבי הסבא מקלם זצ"ל: אדם הרוצה לזכות ביום הדין, עליו להיות שייך לכלל, ושרבים יהיו צריכים לו, בין שידאג לאחרים ברוחניות, ובין שידאג בגשמיות, ולא לחיות חיי עצמו! בזה פירש הגר"י **לוינשטיין זצ"ל** את הפסוק: **"אתם נצבים היום כולכם"**, אימתי אתם נצבים ויכולים אתם לעמוד **"היום"** יום ראש השנה, כאשר אתם **"כולכם"** יחד. **המלקט**

מדוע יום הדין ויו"כ בתחילת שנה, ולא בסופה? **החיד"א**, הקשה קושיא עצומה בשם רבי משה קורדובירו (הרמ"ק): יש להתבונן למה יום הדין הוא בראש השנה, שהוא בתחילת השנה חדשה, היה ראוי להיות יום הדין בסוף השנה שעברה, ובשני שלישי חודש אלול יהיה יום הדין, ובסוף אלול יהיה יום הכיפורים, ועשרת ימי תשובה יהיה בנתיים, וכך מסתבר יותר שעוונות שנעשו בשנה זו יתכפרו באותה שנה שנעשו, ולא בשנה אחרת? תירץ **החיד"א** עפ"י מה שכתוב **בילקוט שמעוני** (סוף פרשה פנחס): רבנן אמרי **"יספת לגוי"**, כל מה שאתה מוסיף ימים טובים אנו מוסיפים לך קורבנות, א"ר לוי בכל חודש וחודש ביקש הקב"ה ליתן להם מועד לישראל, בניסן נתן להם פסח, באייר נתן להם פסח קטן, בסיון נתן להם מתן תורה, בתמוז היה בדעתו ליתן מועד גדול עשו את העגל, ובטלו אב אלול, בא תשרי פרע להם ר"ה ויוה"כ והחגים, אמר הקב"ה לאחרים ושליו אינו נוטל, תן לו יומו, ביום השמיני עצרת תהיה לכם. אמור מעתה נחה שקטה קושית הרמ"ק, באמת היה צריך להיות ר"ה ויו"כ פ בחודש אלול, ומשום שחטאו בעגל, נתבטלו תמוז אב ואלול מלהיות בהם חגים. ולפי שעלה משה רבינו למרום להתפלל על ישראל, וירד לפסול לוחות שניות וישב עד יוה"כ, לכן לא היה אפשר לעשות ר"ה ויו"כ, רק בתשרי. **ספר "אוצרות התורה אלול"**

ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד

תקיעת השופר בראש השנה, בא לעורר את האדם לתשובה, ולהחרידו מתרדמתו, כמו שכתוב: **"אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו"** (עמוס ג). ועל ידי השופר מתעורר האדם לעזוב מעשיו הרעים ולעשות מעשים טובים. אכן ההתעוררות הזאת צריכה להיות דבר תמידי, ולא זמני למשך ימי הימים הנוראים, ואחר כך יחזור חס ושלום לסורו. ההתעוררות הזאת צריכה להתאזרח אצלו ובלבו לעולמים, גם אחרי שפסק והולך קול השופר. וזה: **"ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד"** גם לאחר שהלך קול השופר, וחזק מאוד, יש לאדם להתחזק מאוד

מהם נידון לבדו ונשקלים זכויותיו וחובותיו, אך למרות זאת: כולם נסקרין בסקירה אחת, ואם יש אחד שלא מגיע לו לסבול צער בגלל עונש חברו, נפטר חברו מן העונש

ספר "ומתוך האור ימים נוראים"

ותפקדנו לבקרים משפט פרטי, בר"ה משפט כללי
ולכאורה אם האדם נידון בכל יום כדעת רבי יוסי, אם כן איזה ענין מיוחד יש בראש השנה, שדוקא בו תוקעים בשופר כדי לערבב השטן ואין אומרים בו הלל, והלא לדעת רבי יוסי היה מן הראוי לנהוג עניינים אלה בכל השנה כולה ולא דוקא בראש השנה. אמנם פשוט הדבר שאף לרבי יוסי גמר הדין של האדם הוא בראש השנה ויום הכיפורים, ואז מתקיים המשפט הכללי של בריות תבל. ולכן תוקעים בו בשופר כדי לערבב השטן ואין אומרים בו הלל מחמת המשפט הכללי שנעשה ביום זה. אלא שמלבד המשפט הכללי שבראש השנה, הקב"ה פוקד לבקרים בכל יום ויום מעשיו הפרטיים של כל אדם ואדם, ואם כעבור זמן תיקן האדם מעשים אלו, גם דינו משתנה לטובה. וזהו שמדוקדק לשון הכתוב: **"ותפקדנו לבקרים"**: דהיינו המשפט הפרטי של האדם. **רב רובין צ"ל בספרו "טללי אורות ראש השנה"**

שמע קול פנימי יצא, קול חיצון לא יצא (ר"ה כז)
מסביר בעל נת"א: משל למה הדבר דומה, למי שרופא נתן לו תרופות לקחת בכל שעה כף אחת והבטיח לו שאם ישתה יבריא בע"ה, והנה אחרי עבור כמה ימים, מתאונן החולה שלא הוטב לו כלום, ואחרי חקירה ודרישה נודע להרופא שבמקום שעל החולה היה לשותות מהתרופה, והוא רק שפשף בה מבחוץ, אז גער בו ואמר לו: שהוא בעצמו אשם בזה, שלא הועילה לו, כי השתמש בה שלא כהוגן, אותו הדבר בשופר, השופר הוא רפואה ותרופה למחלת הנפש להתעוררות, שתוכנה יחדור עמוק עמוק לתוך לבנו, אז הוא עושה את פעולתו ומביא את התשובה, והחוטא שב ורפא לו. אבל אם באים לבית הכנסת לשמוע את קול השופר מבלי התעוררות של תשובה, וקול השופר אינו חודר אל תוך הלב, לא יעשה את פעולתו השלמה, קול חיצון לא יצא.

ספר "ברכת חיים"

שירבו זכויותינו (ליל ראש השנה)

איזה בקשה היא זו? אם רוצים אנו שירבו זכויותינו, עלינו לקיים עוד ועוד מצוות ומעשים טובים! אלא יש לומר: הכוונה היא שנזכה לעשות תשובה מאהבה, שעליה אמרו חז"ל: וזרונות נעשות לו כזכויות, וכך ירבו זכויותינו. וכך יש לבאר את מה שאנו מבקשים: אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות, ואף כאן יש להקשות ממה נפשך: אם אין בידינו זכויות, איך יכתבנו הקב"ה בספר זכויות, ואם יש בידינו זכויות, הרי הבקשה מיותרת! ואף כאן ניישב, שהבקשה הוא שנזכה לתשובה מאהבה, ואז ייכתבו גם עוונותינו בספר זכויות.

ספר "כמוצא שלל רב, ימים נוראים"

הלכה: ר"ה: במנהג אמירת תשליך

כתב הרמ"א (סימן תקפג ס"ב): והולכים אל הנהר לומר פסוק **"ותשליך במצולת ים כל חטאתינו"**. ובמ"ב (סק"ח) כתב טוב שיש בו דגים וכו' ונהר או באר וטוב שיהיה מחוץ לעיר. בפסקי תשובות (אות ח) כתב: וכשיש קושי להגיע סמוך לנהר אפשר לעלות במעלה הר או בבית גבוה שממש רואה פני נהר או ים, ובירושלים ת"ו שאין מעיינות עושין תשליך על שפת בורות שהם מקוה מים ולפעמים אף שאין מים בבורות כיון שאינו אלא לרמז בעלמא שעיקר הכוונה הוא אל הים העליון. ונוהגים לנער שולי הבגדים כדי לנער הקליפות הנאחזים וכו' וכשם שמנער בגדיו למטה על המעיין כך יתנערו הקליפות לעילא משורש נשמתו ויושלכו למצולות ים העליון.

פתגם: האושר הקטן ביותר גורם לחינוך הגדול ביותר שמחלה

חקירה: קטן

מעשהו אינו מעשה כלל, או שהוא מעשה, ורק לא יכול לפעול קניין (קובץ הערות כט-א: קטן שיש לו דעת- לא יכול להקנות, קטן שאין לו דעת-אינו מעשה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חרש אלם: גדול מגדולי ישראל היה אומר: אם נטפל אליך אדם והוא מטיח בך דברי גידוף ועלבון, אין לך כנגדו סגולה בדוקה יותר מן השתיקה. עליך רק להעמיד פני חרש, כאילו אינך שומע דבר וחצי דבר, ומיד יסתתמו דבריו וקולותיו של אותו מגדף, והראיה שנאמר: ואני כחרש לא אשמע, כאלם לא יפתח פיו. הוא אומר: אם אני משים עצמי חרש, ההוא כאלם לא יפתח פיו. **ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קעו)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

